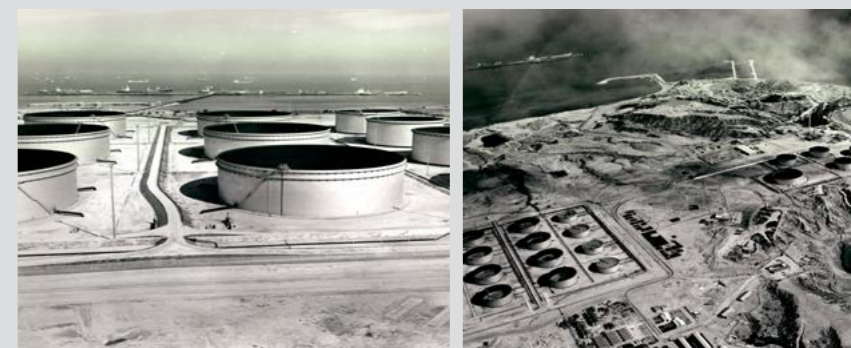

پایانه نفتی خارگ؛ از دیروز تا امروز

جزیره خارگ در آبهای نیلگون خلیج فارس، اکنون یکی از مظاهر برجسته پیشرفت صنعت نفت ایران و صحنه تلاش بی شائبه خدمتگزاران صنعت نفت در ایفای این وظیفه غرورآمیز ملی است. این جزیره نه تنها به خاطر اکتشاف نفت مقام ممتازی در مناطق نفتی کشور یافته بلکه به عنوان بزرگترین بندر صادراتی نفت خاورمیانه، بالاترین مقام را در صدور نفت خام ایران به بازارهای بین‌المللی دارد. در سال ۱۳۳۷ به علت اینکه سواحل صادراتی نفت خام ایران برای پهلو گرفتن کشتیهای بزرگ آمادگی و عمق کافی نداشتند پس از مطالعات بسیار و با توجه به دلایل اقتصادی جزیره خارگ برای صدور نفت خام ایران در نظر گرفته شد و به تدریج تأسیسات بارگیری و انبارهای ذخیره نفت در این جزیره بنیان گرفت و کم کم به صورت بزرگترین پایگاه صدور نفت خام جهان درآمد.

در طول دوران جنگ تحمیلی منطقه خارگ به مدت هشت سال منطقه جنگی بود و صدها بار بمباران شد. این حمله‌ها کاملاً برنامه ریزی و تمرین شده بود و حتی زمان بمباران در ساعات پیش از ظهر و در اوج گرما و شرجی جزیره انجام می شد و در چنین شرایطی خاموش کردن شعله‌ها و بازسازی تأسیسات انجام می شد.

حضرت امام (ره) در بخشی از سخنان خود در زمان جنگ فرموده بودند: شما می گوئید خارگ را ۴۹ بار را از بین بردیم، مگر چند بار می شود یک جزیره را از بین برد؟! این گواهی می داد به این که آنان هرگز موفق نشدند به هدفشان که از بین بردن جزیره خارگ و قطع صادرات نفت خام از دل آب های خلیج همیشه فارس بود، دست پیدا کنند.

موزه های نفتی؛ تصویری نو از سیمای فرهنگی صنعت نفت ایران

مجتبی عوض زاده

رئیس روابط عمومی شرکت پایانه های نفتی ایران

موزه‌ها در کنار حفظ و معرفی فرهنگ، تمدن و هویت ایرانی اسلامی می‌توانند نقش قابل توجهی در اقتصاد جامعه ایفا کنند که به رغم ایجاد نگاهی ملی به صنعت نفت، متأسفانه موزه تخصصی برای نمایش آثار مجموع تلاش‌های انجام شده در راستای توسعه این مرز و بوم، در صنعت نفت ایجاد نشده است. اکنون اما خوشبختانه به همت و درایت مدیرکل روابط عمومی وزارت نفت این مهم به عنوان یک حلقه مفقوده در توسعه سیمای فرهنگی و اجتماعی صنعت نفت در حال تحقق است. با توجه به نقش بی‌بدیل این صنعت بزرگ در تحولات کشور

بیش از یک قرن اخیر و همچنین جایگاه ایران در امنیت انرژی آینده جهان، بدهی است که آگاه نمودن طبقات مختلف اجتماعی و اقشار مردم، به ویژه جوانان با چهره فرهنگی صنعت نفت و نحوه اثرگذاری آن در معادله‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، بین‌المللی، اجتماعی، و حتی در شئون زندگی ساکنان یک سرزمین نفتی، الزامی است. برای دستیابی به این هدف و شناساندن صنعت نفت به عموم مردم، لازم است مجموعه برنامه جامع و به هم پیوسته‌ای از ایده‌ها و فعالیت‌های عملیاتی در حوزه های فرهنگی و آگاهی

بخشی به افکار عمومی، پیاده سازی و اجرا شود که یکی از این فعالیت‌ها می‌تواند ایجاد موزه‌های نفت در نقاط مختلف کشور، به ویژه در مناطق عملیاتی باشد. در پی رخداد فرهنگی بسیار ارزشمند راه اندازی سه موزه نفتی در مناطق مسجد سلیمان به‌عنوان زادگاه صنعت نفت ایران، پالایشگاه آبادان و تهران، ایجاد موزه نفت در جزیره خارگ به‌عنوان قلب تپنده صادرات نفت ایران، بسیار ضروری است که خوشبختانه هم‌اکنون عملی کردن این مهم در کانون تفکر اداره کل روابط عمومی وزارت نفت قرار گرفته است.

موزه خارگ؛ ویرترین از خودگذشتگی کارکنان صنعت نفت

سید پیروز موسوی

مدیرعامل شرکت پایانه‌های نفتی ایران

جزیره بود، با این وجود جریان صدور نفت حتی برای یک روز هم قطع نشد.

بی شک جریان بدون وقفه صادرات نفت از جزیره خارگ، مدیون خون شهیدانی است که در این آب و خاک پرپر شدند، زیرا میزان نفت صادر شده از جزیره خارگ در طول هشت سال دفاع مقدس هرگز از حد برنامه ریزی شده کاهش نیافت، حتی شاید بتوان گفت که حملات زمینی و هوایی دشمن تنها کاهش پنج درصدی صادرات نفت پیش بینی شده را سبب شده بود.

با توجه به نقش جزیره خارگ در دوران دفاع مقدس به نظر می‌رسد، راه‌اندازی موزه جنگ به عنوان ویرتینی برای نمایش تلاش‌های بی‌بدیل و از خودگذشتگی‌های دوران جنگ تحمیلی در این جزیره استراتژیک، بتواند گام بلندی در اشاعه فرهنگ استقامت و پایداری باشد.

با راه‌اندازی این موزه در جزیره خارگ می‌توان ضمن

جزیره خارگ به عنوان یکی از بزرگترین و فعال ترین مراکز بارگیری نفت خام در جهان که خطوط لوله های انتقال نفت خام از مناطق اصلی صنعت نفت ایران به آن منتهی می شود، سخن بسیار در سینه دارد.

ساعت ۱۵ و ۳۶ دقیقه روز دوم مهر ۱۳۵۹ بود که جنگ با بمباران دو مخزن نفتی (مخازن ۱۱ و ۱۲) در جزیره خارگ آغاز شد؛ متاثر از نقش این جزیره مرجانی به عنوان اصلی ترین پایانه صادرات نفت کشور و نقش مهم آن در تأمین منابع ملی و درآمد کشور بود که نخستین آژیرهای خطر حملات هوایی در آسمان این جزیره به صدا درآمد.

اسناد موجود نشان می‌دهد که جزیره ۲۴ کیلومترمربعی خارگ در طول ۲۸۸۸ روز جنگ تحمیلی، ۲۸۳۴ بار مورد حمله هوایی و موشکی دشمن قرار گرفت که از این میزان ۵۵۹ مورد آن حمله مؤثر علیه تأسیسات این

نگه داشتن یاد جان‌باختگان جنگ تحمیلی، کاری کرد تا مردم و به ویژه نسل جوان، بتوانند درک صحیحی از صنعت نفت، و ضرورت سختکوشی و جانفشانی برای اعتلای این صنعت که نیاز اول و اصلی امروز کشور است، داشته باشند.

این موزه همچنین می‌تواند محلی برای نگهداری، ثبت و ضبط آثار ارزشمند صنعت نفت و یادمانی از مجموعه تلاش‌های و جانفشانی‌های انجام شده در آن دوران پرافتخار و همچنین محلی برای نمایش ظرفیت‌های ادبی و پتانسیل‌های فرهنگی و ارزش‌های تاریخی موجود در این جزیره برای نسل جوان ایران اسلامی باشد تا از نزدیک با دشواری نحوه صدور نفت خام و شرایط و سختی‌های کار در این منطقه آشنا شوند.

نماد ایستادگی خارگ؛ سرزمین آب و آفتاب قلب نفت در سینه خلیج فارس

آذر ماه باران‌ها به پایتخت برمی‌گردند و هوای پر طراوت دوباره زندگی را در جزیره می‌خنداند؛ حاصل آن اینکه، زمستان جزیره کوتاه است، کوتاه مثل زمستان سال ۱۳۵۷. اماکن قدیمی جزیره خارگ در نفت ایران - پیش از استقرار صنعت نفت، از شرق به سمت غرب عبارت بودند از: آثار قلعه هلندی‌ها، گورستان اسلامی، آبادی خارگ،

«پایتخت نفت جهان» برای این جزیره ایرانی، لقب شایسته و بایسته‌ای باشد. همین روزها هم با بازگشایی چهار مخزن یک میلیون بشکه‌ای نفت خام در خارگ، ظرفیت ذخیره‌سازی نفت خام در این جزیره از ۲۴ میلیون بشکه کنونی به ۲۸ میلیون بشکه افزایش می‌یابد، تا قطب صادرات نفت ایران و حتی

در چشم‌های بسته آفتاب بیشتری هست! و در خارگ! این سرزمین آب و آفتاب حتی بیشتر! دور از ذهن نیست آل احمد همین سهم بیشتر آفتاب را دیده باشد و تالگو امواج آب را که به خارگ می‌گوید: دُرِ یتیم خلیج فارس.

آنچه این سرزمین احاطه شده با نیلگونی‌های خلیج فارس را خارگ کرده، برکت بخشی ابر و باد مه و خورشید فلک آبادان، باید تحولات فناوری در بخش نفت و به ویژه پالایش آن را به خوبی به بیننده ناآشنا به صنعت نفت منتقل کند. تجهیزات قدیمی که در این بخش وجود دارد به خوبی بیانگر تحولات فناوری در صنعت نفت می‌باشد و بیانگر و به ارتقای فناوری ملی در طول یکصد سال گذشته در این بخش خواهد بود.

بایدهای برپایی موزه نفت در قطب های نفتی

اکبر نعمت الهی
مدیر کل روابط عمومی وزارت نفت

صنعت نفت ایران را با به کارگیری روش های مختلف باید به بیننده منعکس کند. به موزه آبادان با توجه به بخش های مختلف آثار، در قالب سایت موزه نگاه می‌شود و با اهتمام به حضور مؤثر نفت در دوران دفاع مقدس، بخشی از فضای موزه به نفت و دفاع مقدس اختصاص خواهد یافت. این موزه باید با اختصاص بخش قدیمی پالایشگاه آبادان به آن ایجاد شود و به واقع علاوه بر ایجاد جاذبه های گردشگری جدید برای شهر آبادان، باید تحولات فناوری در بخش نفت و به ویژه پالایش آن را به خوبی به بیننده ناآشنا به صنعت نفت منتقل کند. تجهیزات قدیمی که در این بخش وجود دارد به خوبی بیانگر تحولات فناوری در صنعت نفت می‌باشد و بیانگر و به ارتقای فناوری ملی در طول یکصد سال گذشته در این بخش خواهد بود.

برخی کشورهای غیر نفتی موزه نفت دارند و ایجاد موزه های نفت در کشور با توجه به قدمت و جایگاه ایران در تأمین انرژی جهان،

اهمیت بالایی دارد.

بر این اساس، ایجاد پارک موزه نفت مسجد سلیمان، موزه آبادان و موزه فناوری نفت در یکی از بوستان های بزرگ تهران در دستور کار قرار گرفت.

پارک موزه نفت مسجد سلیمان به عنوان زادگاه پیدایش صنعت نفت در ایران و خاورمیانه که نخستین چاه نفتی در آن به تولید رسید، اولویت اول محسوب شد. در زمینه ساخت این پارک موزه پیش از این اقداماتی صورت گرفته بود که تکمیل و بخش هایی نیز به آن افزوده می‌شود.

مسجد سلیمان به دلیل وجود تأسیسات قدیمی و ابتدایی شکل گیری صنعت نفت، موقعیت ممتازی برای تحقیقات صنعتی و پژوهشی دارد. وجود تأسیساتی همچون پالایشگاه، کارخانه گوگرد سازی، کارخانه تقطیر، نیروگاه تولید برق و نخستین چاه نفت خاورمیانه موقعیت مناسبی برای انجام امور پژوهشی و فعالیت های علمی است.

این موزه باید بتواند چنین احساسی را به بازدیدکنندگان این موزه منتقل کند. بازدیدکنندگان این موزه عموماً گردشگران خواهند بود و با این هدف باید طراحی شود که به سئوالات کسانی که وارد مسجد سلیمان به عنوان زادگاه اصلی صنعت نفت ایران می‌شوند، پاسخ بگوید. این موزه بیشتر حال و هوای دوران نخستین

امروزه تغییر نگرش به موزه ها در سطح دنیا، سبب شده تا نقش مهم تبادل فرهنگی این اماکن در غنای فرهنگی جهان و ایجاد روحیه همکاری و هماهنگی و صلح میان مردم جهان بیش از پیش برجسته شود. در راستای تحقق این مهم و به منظور راه اندازی موزه های نفتی، کارگروهی مرکب از صاحب نظران برجسته تشکیل شد تا نسبت به سیاستگذاری و طراحی مفهومی برای پیشبرد طرح ایجاد این موزه‌ها با مطالعه موارد مشابه در جهان، بهره گیری از مشاوران برجسته برای طراحی این موزه ها در این زمینه اقدام شود. بر این اساس، لازم بود هماهنگی لازم با سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری نیز انجام شود که به همین منظور از نماینده این سازمان برای طراحی مفهومی کار دعوت شد.

پس از انجام مرحله مطالعاتی و تهیه و تدوین طرح‌ها، کارهای اجرایی و عملیاتی ایجاد موزه‌ها با استفاده از توانمندی های پیمانکاران داخلی و همکاری پیمانکاران خارجی که در این زمینه تجربه دارند، آغاز شد. از مهم ترین اهداف این موزه‌ها، آگاهی بخشی به بازدیدکنندگان با هدف ایجاد امید به آینده و شوق به تلاش برای ساختن و توسعه ایران به ویژه در نسل جوان است و از ابتدا نیز به استفاده حداکثری از نمادهای ایرانی در طراحی موزه توجه شده است، به نحوی که به روشنی آن را از دیگر موزه های مشابه متمایز و برتر کند.

ایران با داشتن قدمت ۱۰۶ سال در صنعت نفت، فاقد موزه مرتبط با این صنعت است، در حالی که کشورهای نفتخیز در دنیا و حتی

جهان، غنی‌تر از پیش شود. خارگ در حدود ۵۷ کیلومتری شمال غربی بوشهر و ۳۰ کیلومتری بندر ریگ و ۳۵ کیلومتری بندر گناوه واقع شده و از لحاظ تقسیمات کشوری جزو استان بوشهر و از توابع شهرستان بوشهر است. ارتفاع متوسط آن از سطح دریا حدود سه متر و از نظر موقعیت جغرافیایی در ۲۹ درجه و ۱۵ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۲۰ دقیقه طول شرقی قرار دارد.

اگر یک سال در خارگ بمانید خواهید دید که از مشخصه آب و هوای این جزیره کوچک، تابستان های گرم همراه با شرجی و رطوبت محلی بدون بارندگی است. معمولاً گرمی هوا از اسفندماه آغاز می‌شود و حدود هشت ماه ادامه دارد. درجه حرارت در فصل های مختلف سال از چهار تا ۴۶ درجه سانتی گراد متغیر است و میانگین روزانه حرارت در زمستان به ۱۷ درجه سانتی گراد و در تابستان به ۶/۳۲ درجه می‌رسد. اما جزیره در فصل پاییز، به ویژه در حوالی

است. آنجا که تاریخ به جغرافیا دست برادری داده و شناسنامه کوچک ایران بزرگ را به نام خارگ مهر زده است.

هشت کیلومتر طول (شمال-جنوب) و چهار کیلومتر عرض این جزیره، در بردارنده عناصر هویتی و اقتصادی فراوانی از تمدن ایرانی است؛ آثار باستانی قابل توجه، حیات گونه‌های جانوری خاص، چاه های آب شیرین فراوان، بومیان مهمان نواز، صنایع بزرگ انرژی و ...

جزیره خارگ به عنوان شاهگر اقتصاد ایران و نقطه پایانی خطوط انتقال نفت کشور، جایگاه و اهمیت بسیار ویژه‌ای دارد. به همین دلیل تأمین امنیت جزیره به معنای تأمین امنیت اقتصاد روزانه ایران است، زیرا حجم چشمگیری از صادرات نفت خام ایران به بازارهای جهانی از این جزیره نفتی انجام می‌شود؛ چنانکه بسیاری معتقدند که خارگ نه فقط یکی از مهمترین پایانه های نفتی جهان که مهم ترین پایانه نفتی جهان است، آن گونه که به نظر می‌رسد لقب

خط راه آهن، گورستان مسیحی، قبر ابوبکر، قبر علمدار، باغ هلندی‌ها، گورستان پیش اسلامی، دخمه‌ها، بقعه میر محمد، قبر دیده بان، کزه انگیزها، دو خوارون (که متاسفانه اکنون تخریب شده است). کتیبه ۲۴۰۰ ساله مشهور خارگ در بردارنده نوشته‌ای است که کوتاه شده حرکت حضور ایرانیان در این جزیره است. بر این کتیبه که متعلق به دوران داریوش اول هخامنشی است به خط میخی فارسی باستان نوشته شده است: «اینجا محل خشک و بی آبی بود. من شادی آوردم» که منظور حفر چاه ها و قنات های متعددی است که در جزیره خارگ و اطراف این کتیبه حفر شده است. خارگ عمر طولانی دارد، اما کماکان چون سروری ایستاده بر آب های عمیق خلیج فارس جوان و آینده ساز است. اینجا خارگ است! سرزمین آب و آفتاب! سرزمین آبادانی و آیین! پاره تن ایران اسلامی! لطفاً کلاه از سر بردارید.

